

Wiedza na temat Funduszy Europejskich

- wyniki badania ankietowego

Autor badania: dr Magdalena Paul, Uniwersytet Warszawski

PODSUMOWANIE

Badanie przeprowadzone zostało na próbie 90 osób, uczestników działań promocyjno-informacyjnych „Wspólnie o Funduszach Europejskich”, zorganizowanych przez Fundację Polska Gospodyni. Osoby te były członkami Kół Gospodyń Wiejskich oraz mieszkańcami miejscowości, w których odbywały się spotkania (Krotoszyn, Koźlątków, Szklarka Przygodzicka w województwie wielkopolskim; Janisławice w województwie łódzkim; Wierzbica w województwie lubelskim i Mętna w województwie podlaskim) i z okolic.

Celem badania było:

- a) zdiagnozowanie poziomu wiedzy na temat podstawowych zagadnień związanych z tematyką funkcjonowania funduszy europejskich,
- b) określenie poziomu poczucia własnej skuteczności¹ w zdobywaniu grantów w ramach funduszy europejskich,
- c) poznanie zainteresowań i potencjalnych obszarów zainteresowań uczestników w kontekście ich planów dotyczących aplikowania o fundusze europejskie.

Wyniki uzyskane dzięki badaniu mogą umożliwić dostosowanie kolejnych działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym do potrzeb przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) zainteresowanych tematyką funduszy europejskich.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- Termin „fundusze europejskie” jest wysoce rozpoznawalny i kojarzony głównie z dopłatami dla rolników i dużymi inwestycjami w rozwój kraju.
- Respondenci raczej nisko lub średnio oceniają swoją wiedzę ogólną na temat funduszy europejskich, a pozyskiwanie funduszy raczej jako trudne niż łatwe, choć niemal połowa podejmowała wcześniej próby uzyskania dotacji z funduszy europejskich.
- Podstawowymi przyczynami nieubiegania się o fundusze są po pierwsze brak potrzeby, a w

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

MINISTERSTWO
INWESTYCJI
I ROZWOJU

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- następnej kolejności – duża ilość formalności związana ze składaniem wniosków.
- Planowane przez respondentów działania, które chcieliby zrealizować przy wsparciu z funduszy europejskich, koncentrowałyby się na tradycyjnych dla KGW obszarach – rozwojowi lokalnej kultury, promocji regionu i edukacji dzieci i młodzieży. Wyrażają oni jednak także chęć podjęcia inicjatyw z zakresu ochrony zdrowia, promocji zdrowego stylu życia i ochrony środowiska naturalnego.

METODA BADAWCZA

Dane zostały zebrane za pomocą ankiety audytoryjnej (wypełnianej samodzielnie przez respondentów). Zaletą tego rozwiązania jest pełna anonimowość (w porównaniu do wywiadów bezpośrednich lub telefonicznych) i brak wpływu ankietera, a także czas dla respondenta na przemyślenie odpowiedzi. Wadą jest natomiast fakt, że w przypadku trudniejszych pytań odpowiedzi mogą być pominięte lub błędneⁱⁱ. Ankiety rozdawane były i zbierane z powrotem na początku spotkań z członkami KGW.

Dążyliśmy do uzyskania próby pełnej (spośród uczestników szkoleń „Wspólnie o Finansach Europejskich”), jednakże niewielka część osób mogła nie wypełnić ankiet ze względu na spóźnienie na spotkanie. Nie spotkaliśmy się z przypadkiem odmowy wzięcia udziału w badaniu. Ankiety były wypełniane przez respondentów stosunkowo chętnie, a poziom pustych lub błędnych odpowiedzi jest marginalny.

W analizie danych wykorzystano przede wszystkim analizę rozkładów, a także podstawowe miary opisowe.

GRUPA BADAWCZA

Oczywiście ze względu na specyfikę środowiska Kół Gospodyń Wiejskich kobiety stanowiły większość uczestników spotkań (i respondentów), choć uczestniczyli w nich także mężczyźni. Najwięcej osób (N=25) wypełniło ankiety w czasie spotkania w Mętnej, nieco tylko mniej (N=24) w Wierzbicy. Mniej liczne okazały się spotkania, a więc i mniej ankiet wypełniono w Krotoszynie (N=16), Koźłatkowie (N=12), Janisławicach (N=8) i Szklarce Przygodzickiej (N=5).

Średnia wieku dla badanej próby wyniosła 46,7 lat, jednak można zauważyć pewne zróżnicowanie wiekowe w poszczególnych kołach. „Najmłodsze” pod względem wieku członków koła spotkały się w Wierzbicy i Mętnej (M=42), natomiast w Krotoszynie i Janisławicach zebrało się nieco więcej senierek (por. Wykres 1).

Jeśli chodzi o wykształcenie, wśród respondentów przeważały osoby o wykształceniu

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

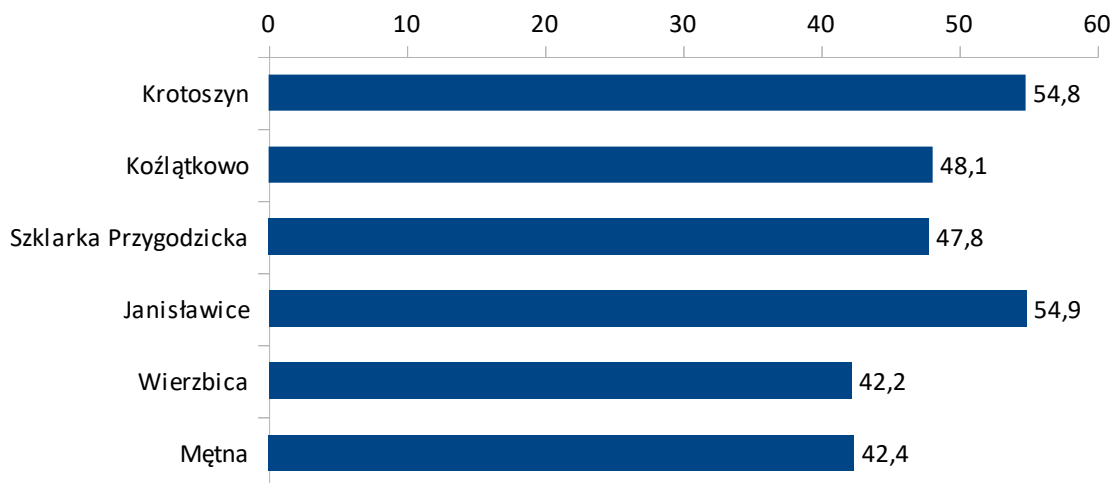
MINISTERSTWO
INWESTYCJI
I ROZWOJU

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

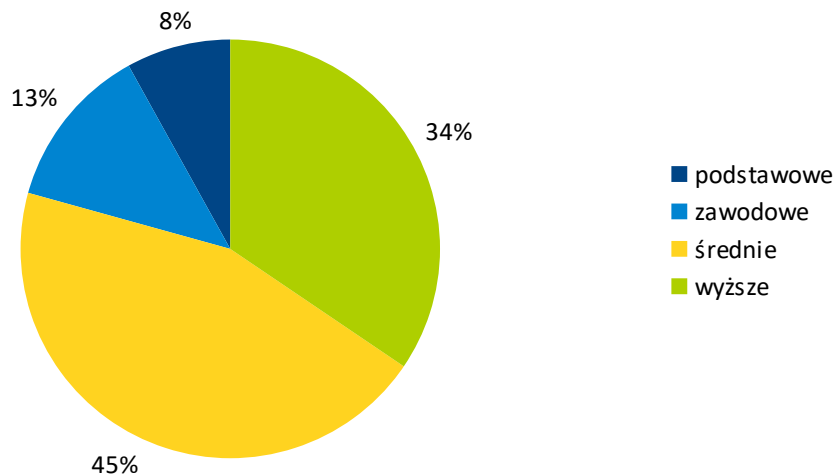

średnim (N=39) i wyższym (N=30). Jedenaście osób zadeklarowało ukończenie szkoły zawodowej, a siedem kolejnych – podstawowej (por. Wykres 2).

Jedna czwarta respondentów (N=23) opisała swój zawód jako „rolnik”. Drugą największą grupę ze względu na aktywność zawodową stanowili emeryci lub renciści (N=12). Siedem osób pracowało w handlu (handlowiec, sprzedawca), pięć jako pracownicy biurowi i administracyjni (N=5). Kolejne pięć pełniło rolę samorządowca lub urzędnika. W próbie znalazło się również czterech leśników, po trzy krawcowe, księgowo i nauczycielki, a także po dwie osoby wykonujące zawód bibliotekarza i kucharza. Także po dwie osoby prowadziły własną działalność gospodarczą, wykonywały pracę umysłową i zadeklarowały się jako gospodynie domowe. Inne zawody wskazane przez pojedyncze osoby to: animator kultury, bankowiec, brukarz, dziennikarz, fizjoterapeuta, kontroler jakości, ogrodnik, opiekun medyczny, pielęgniarka i pracownik fizyczny.

Wykres 1. Średnia wieku respondentów w podgrupach wyróżnionych ze względu na miejsce spotkań szkoleniowych (N ważnych = 90).

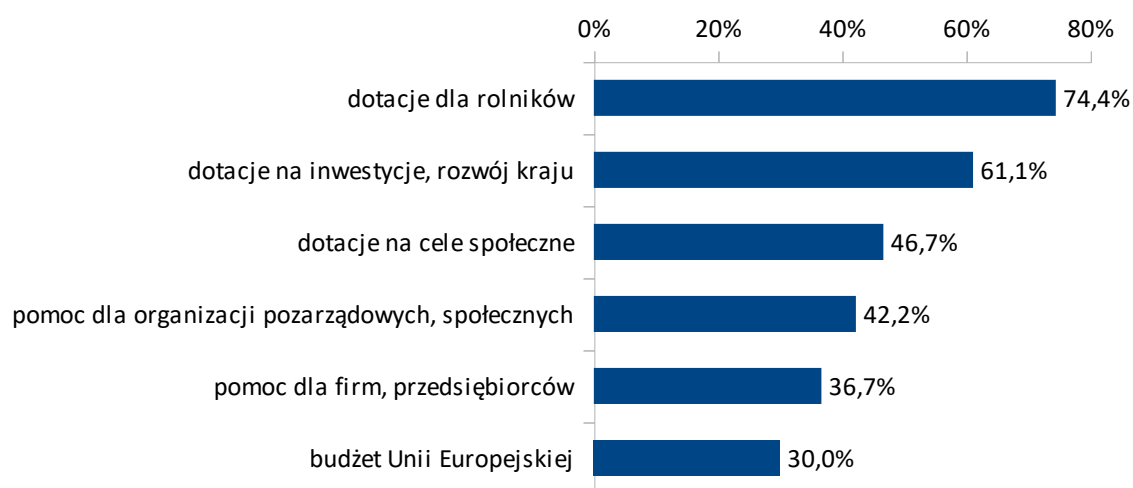

Wykres 2. Rozkład wykształcenia respondentów (N ważnych = 87).

WIEDZA NA TEMAT FUNDUSZY EUROPEJSKICH

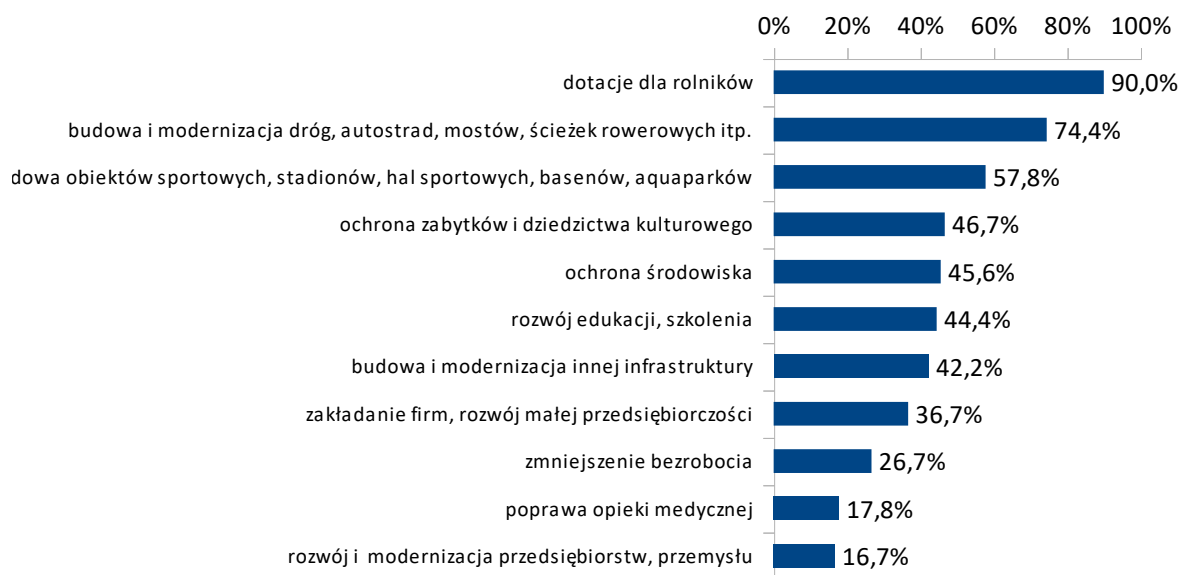
Na pytanie „Czy spotkała się Pani kiedykolwiek wcześniej z określeniem *fundusze europejskie* lub *fundusze unijne*?” jedynie 6 osób odpowiedziało „nie”. Można więc stwierdzić, że po piętnastu latach jest to termin wysoce rozpoznawalny.

Najczęściej kojarzył się on respondentom z dotacjami dla rolników (N=67) i dotacjami na inwestycje, rozwój kraju (N=55). Nieco rzadziej utożsamiany był ze środkami na cele społeczne (N=42) lub dla organizacji działających w sektorze pozarządowym (N=38) i dla firm (N=33). Najrzadziej wybieraną odpowiedzią była ogólna „budżet Unii Europejskiej” (N=27) (por. Wykres 3). Fundusze europejskie kojarzą się przede wszystkim z działaniami, które respondenci jako osoby mieszkające na wsi, najbardziej doświadczają oraz dużymi, trwałymi inwestycjami.

Wykres 3. Skojarzenia z terminem "fundusze europejskie". Procent odpowiedzi "tak" na przedstawione w pytaniu stwierdzenia (N ważnych = 90). Respondenci mogli wybrać kilka odpowiedzi.

Uczestnicy spotkania zostali także zapytani w ankiecie o przedsięwzięcia realizowane w okolicy ich miejsca zamieszkania, które zrealizowane zostały dzięki funduszom europejskim. Pytanie to nie miało sprawdzać „encyklopedycznej” wiedzy czy spostrzegawczości respondentów, ale raczej pogłębić kwestię tego, co postrzegane jest jako związane z Unią Europejską i dzięki niej finansowane. Obraz, który wyłania się z odpowiedzi jest spójny ze wskazaniami z poprzedniego pytania. Respondenci jako przedsięwzięcia realizowane dzięki funduszom europejskim wskazali przede wszystkim wsparcie rolnictwa (N=81), inwestycje w infrastrukturę drogową (N=67) i sportową (N=52). Mniej niż połowa badanych wskazała działania związane z kulturą, edukacją i szkoleniami oraz ochroną środowiska. Znacznie mniej osób stwierdziło też, że dzięki funduszom realizowane są przedsięwzięcia związane z rozwojem przedsiębiorczości, z zakresu rynku pracy i opieki zdrowotnej (zob. Wykres 4). Dodatkowo jedna osoba jako inne działania wskazała dotacje dla KGW.

Wykres 4. Przedsiewzięcia wskazane jako realizowane z funduszy europejskich w okolicy zamieszkania respondenta. Procent odpowiedzi "tak" na przedstawione w pytaniu stwierdzenia (N ważnych = 90). Respondenci mogli wybrać kilka odpowiedzi.

OCENA WŁASNEJ WIEDZY I ZDOLNOŚCI DO POZYSKIWANIA FUNDUSZY

Respondenci zostali poproszeni o ogólną ocenę swojej wiedzy na temat funduszy europejskich. Niemal połowa (N=41), to jest 45,6% wybrało odpowiedź „ani mała, ani duża”, a kolejne 43% stwierdziło, że ich wiedza jest raczej mała (N=32) lub bardzo mała (N=7). Tylko osiem osób stwierdziło, że jest raczej duża, a jedna określiła swój poziom wiedzy jako bardzo wysoki. Członkowie KGW bardzo krytycznie ocenili więc swoje własne kompetencje. Nie ma przy tym istotnych statystycznie różnic pomiędzy odpowiedziami osób młodszych i starszych, choć mogłoby się wydawać, że te pierwsze, przez większość życia których Polska była już członkiem Unii Europejskiej, deklarowałyby lepszą znajomość tej tematyki.

Krytyczny stosunek do własnej wiedzy jest o tyle zadziwiający, że niemal połowa (N=42) respondentów ubiegała się wcześniej o fundusze unijne. Być może stosunek ten związany jest z małą skutecznością podejmowanych prób, o których opowiadali uczestnicy w trakcie spotkań. Większość osób wnioskowała o fundusze w ramach prowadzenia działalności gospodarczej lub w ramach obowiązków służbowych (N=18), nieco tylko mniej składała wnioski w ramach własnych działań (N=17) a trzynastu osób ubiegało się o granty dla organizacji pozarządowej.

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

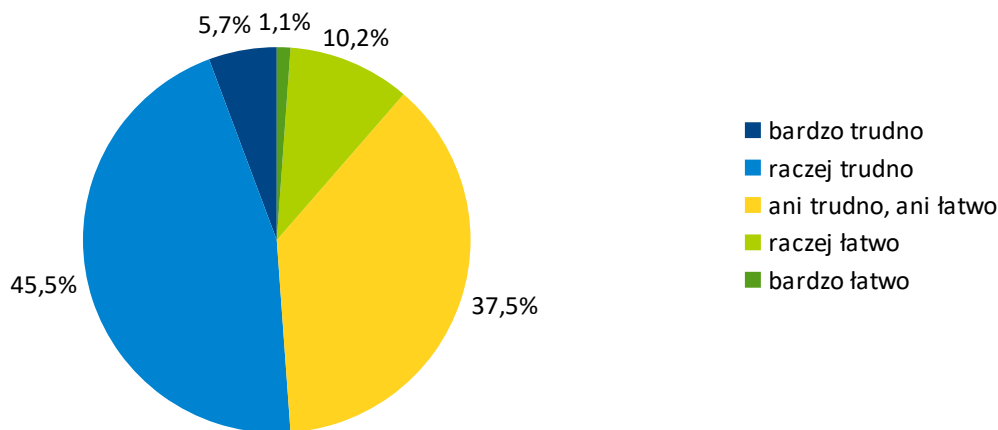

MINISTERSTWO
INWESTYCJI
I ROZWOJU

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Generalnie większość (51,2%) respondentów oceniła pozyskiwanie funduszy jako bardzo trudne (N=5) albo raczej trudne (N=40). Duża część badanych (N=33) nie miała też wyraźnego zdania na ten temat, co wyraziła, wybierając odpowiedź „ani trudno, ani łatwo”. Jedynie 11,3% osób stwierdziło, że raczej łatwo (N=9) lub bardzo łatwo (N=1) jest uzyskać finansowanie z Unii.

Wykres 5. Ocena łatwości pozyskiwania funduszy europejskich (N ważnych = 88).

Do najczęściej wskazanych barier w ubieganiu się o fundusze europejskie badani wymienili przede wszystkim brak potrzeby (N=23) i zbyt dużą ilość formalności, jaka się z tym wiąże (N=21). Brak możliwości aplikowania przez respondenta lub jego organizację (N=4) oraz brak wiedzy na temat możliwości uzyskania dotacji (N=3) okazały się znacznie mniej istotne z punktu widzenia badanych. Co ciekawe brak wiary w szansę otrzymania dotacji (N=10) również nie był decydujący.

ZAINTERESOWANIA I PLANOWANE OBSZARY DZIAŁAŃ

Zapytani o obszary działań, w ramach których chcieliby realizować projekty z wykorzystaniem funduszy europejskich, respondenci wskazali przede wszystkim rozwój lokalnej kultury i edukację dzieci i młodzieży (po 44 osoby), a także promocję regionu i produktów regionalnych (N=42), tradycyjnie związane z działalnością KGW. Jednakże niewiele mniej osób chciałoby rozpocząć działania z zakresu ochrony zdrowia (N=38), sportu i promocji zdrowego stylu życia (N=31) oraz ochrony środowiska naturalnego (N=29). Najmniej popularnymi obszarami były:

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

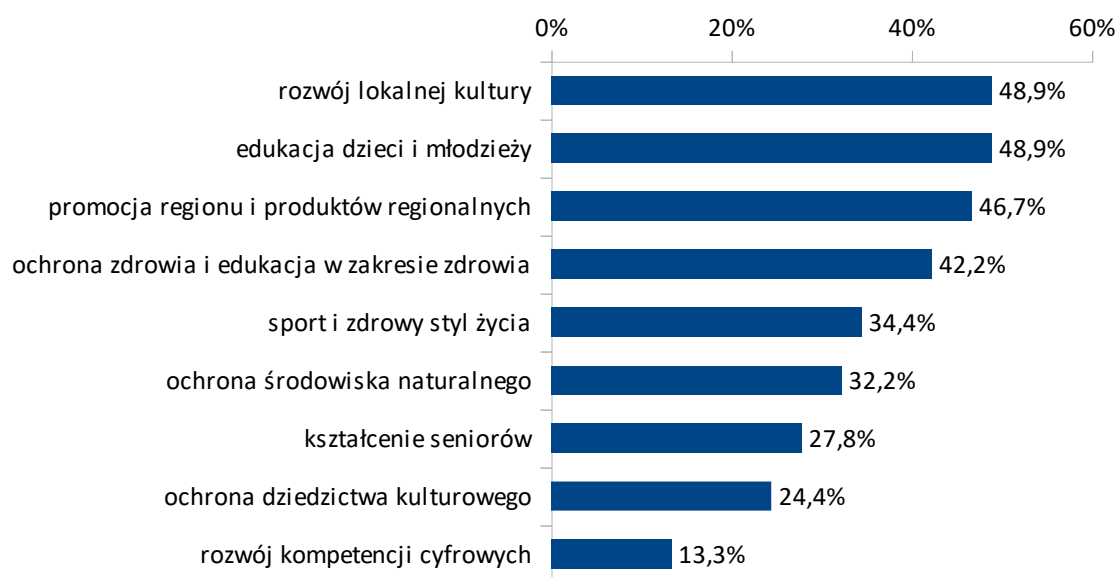
MINISTERSTWO
INWESTYCJI
I ROZWOJU

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

ochrona dziedzictwa kulturowego (N=25), kształcenie seniorów (N=22) i rozwój kompetencji cyfrowych (N=12). Wśród innych wskazanych przez badanych działań znalazło się wsparcie dla rolnictwa, walka z wykluczeniem społecznym, organizacja kursów językowych i pomoc w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. Wydaje się więc, że w swoich planowanych działaniach uczestnicy szkoleń skupiliby się z jednej strony na tradycyjnych obszarach działalności KGW, a z drugiej podjęliby z chęcią działania, z których skorzystać z pożytkiem mogłaby duża część ich lokalnej społeczności.

Ankieta została przeprowadzona podczas działań informacyjno-promocyjnych „Wspólnie o Funduszach Europejskich „Wspólnie o Funduszach Europejskich”

- i Poczucie własnej skuteczności jest jedną z głównych koncepcji teorii uczenia się społecznego Alberta Bandury. Jeśli zdefiniujemy „skuteczność” jako siłę do wywołania efektu, „poczucie własnej skuteczności” lub „postrzegana skuteczność” to świadomość własnej zdolności do bycia skutecznym i kontrolowania działań. Poczucie własnej skuteczności nie dotyczy konkretnych umiejętności, ale raczej osądów, co dana osoba może zrobić z tymi umiejętnościami. Por. A. Bandura, *Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change*, „Psychological Review” 1977, vol. 84, iss. 2, p. 191-215; K. Zulkosky, *Self-Efficacy: A Concept Analysis*, „Nursing Forum” 2009, vol. 4, iss. 2, p. 95-96.
- ii M. Rószkiewicz, J. Perek-Białas, D. Węziak-Białowolska, A. Zięba-Pietrzak, *Projektowanie badań społeczno-ekonomicznych: rekomendacje i praktyka badawcza*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2013.